

Examenul de bacalaureat național 2017

Proba E. d)

Filosofie

Varianta 7

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I. TÊTEL

(30 punct)

Îrjåk a vizgalapra a helyes válasz betűjét az alábbi esetekre vonatkozóan. Egyetlen válasz lehet helyes.

1. Az emberi jogok elméletének az alapjául szolgál az az elv, melynek megfelelően:
  - a. az ember, mint társadalmi lény, számára az államnak biztosítania kell a pozitív jogokat
  - b. az állam felsőbbrendű társadalmi-gazdasági státusszal rendelkező emberek által kell kormányoznia
  - c. az emberi természet megelőzi a társadalmat, a kormányzatnak védenie kell minden ember természeti jogait
  - d. az emberi jogok két nagy kategóriába csoportosulnak: pozitív jogok és negatív jogok
2. Az embert az értékelmélet alanyának, az értékek hordozójának és alkotójának tekintjük:
  - a. a megismerés elméletében
  - b. az erkölcsfilozófiában
  - c. a metafizikában
  - d. a szociál-politikai filozófiában
3. Etimológiailag a demokrácia fogalmának a jelentése:
  - a. minden állampolgár szabad, hogy azt tehessen amit akar
  - b. a társadalmi megszorítás minden formája kizárt
  - c. néphatalom
  - d. a kormányzásban való részvétel a választott képviselők által
4. Az arisztotelészi eudaimonizmusnak megfelelően a jó:
  - a. minden cselekedetnek a célját jelenti, mert mindezért teszünk minden mást
  - b. jellemzője a szükségszerűség, lévén a kategorikus imperatívusz kifejezése
  - c. a kötelességből fakadó cselekedetek alapja
  - d. mindenki által óhajtott, függetlenül a cselekedeteinktől és döntéseinktől
5. L. Blaga, román filozófus fenntartja, hogy az emberi lét beteljesülésének az értelme:
  - a. a kultúra
  - b. a természet
  - c. a megművelt természet
  - d. az öntudat
6. A *negatív jogok* és a *pozitív jogok* közötti különbség abban áll, hogy az első:
  - a. szem előtt tartja a diszkrimináció formáinak a megnyilvánulását a jelenkori társadalomban
  - b. akkor a legteljesebb, hogyha a kormány a legkevesbé avatkozik be az egyének életébe
  - c. csak a gazdaságilag fejlett országok alkotmányaiban jelenik meg
  - d. szem előtt tartja a nem és faj diszkrimináció eltávolításának a biztosítását
7. Az utilitarista elméletek szerint:
  - a. az erkölcsös ember számára az élvezet egy méltatlan célt jelent
  - b. az erkölcsnek nem létezik egyedi, illetve egyetemes alapelve
  - c. a cselekedetek hasznosságát a követett erkölcsi értékek adják
  - d. egyes cselekedetek erkölcsi értéke kizárólag a következményeitől függ

8. Arisztotelész filozófiájának megfelelően, az állam egy *természetes intézmény*, mert:
- a természetben talált ideális modellek szerint működik
  - a közösségalkotás ösztönének az eredménye
  - minden, ami jó az a természet része
  - az állam beavatkozása nélkül az egyének képtelenek együtt élni
9. A kanti kategorikus imperatívusz összhangban áll a következő kijelentéssel:
- egy cselekedet csak akkor jó, ha eszköz más dolgok eléréséhez
  - minden ember önmagában cél
  - két emberkategória létezik: erősek és gyengék
  - a cél szentesíti az eszközt
10. J. P. Sartre egzisztencializmusa azt állítja, hogy *a lét megelőzi a lényegét*. Ennek az elvnek megfelelően:
- elveti minden reális kényszer meglétét
  - a szabadságot a külső természetű kényszerhez viszonyítja
  - az emberi lét nem fogható fel anélkül, hogy ne viszonyítanánk az általa meg nem értett korlátokhoz
  - az ember számára hiányzik a szabadság

II. TÉTEL (30 pont)

Elemezzék tömören filozófiai szempontból a *tévedés szerepét a megismerés*-ben az alábbi támpontok alapján:

- nevezzenek meg egy filozófust, aki írásaiban a *tévedés szerepe a megismerés* kérdéskörével foglalkozott **4 pont**
- nevezzenek meg egy filozófiai elméletet/szemléletet, amely a tévedés megismerésben betöltött szerepének a kérdéskörére vonatkozik **4 pont**
- mutassák be a megnevezett filozófiai elméletet/szemléletet **6 pont**
- szemléltessék azt a filozófiai elméletet/szemléletet, amit bemutattak egy konkrét szituációs példával a jelenkori társadalomban; **6 pont**
- fogalmazzanak meg egy ellenérvet azzal az elmélettel/szemlélettel szemben, amelyet bemutattak; **6 pont**
- pontosítsák azt a módot, ahogyan elemezhető az *igazság* fogalmának a jelentősége, olyan feltételek mellett, ha elfogadjuk az emberi megismerés fallibilista ismervéit. **4 pont**

III. TÉTEL (30 pont)

A. Olvassák el figyelmesen az alábbi szöveget:

Tehát a filozófia képtelen arra, hogy bizonyossággal megmondja, az igaz válaszokat az általa felvetett kételkedésekre, olyan lehetőségeket sugalhat, amelyek bővítik a gondolkodásunkat, és megszabadít a megszokás zsarnokságától. Így, ha egyrészt részben csökkenti a bizonyosság érzésünket, arra vonatkozóan, hogy mik a dolgok maguk, másrészt a filozófia gazdagítja arra vonatkozó ismereteinket, hogy mik lehetnek ezek; elűzi azok szinte dogmatikus arroganciáját, akik nem járhatottak a felszabadító kételkedés birodalmában, és életben tartja a csodálkozásra való képességünket, megmutatván a megszokott dolgokat egy szokatlan megközelítésből.

(Bertrand Russell, *A filozófia alapproblémái*)

Válaszoljanak az alábbi kérelmekre:

- Az adott szöveg alapján neveznék meg a filozófia két jellemzőjét **4 pont**
  - Tegyük nyilvánvalóvá körülbelül egy féloldalas terjedelemben a *filozófia* és a *kételkedés* fogalmak közötti összefüggést. **10 pont**
  - Fogalmazzák meg személyes véleményüket a szövegben szereplő filozófiai felfogás aktualitására nézve! **6 pont**
- B. A *demokrácia* fogalma jelenthet egy politikai rendszert, egy eszményt, alapelveket vagy politikai finalitást.
- Neveznék meg a demokrácia három jellemzőjét. **6 pont**
  - Szemléltessék egy konkrét példa segítségével, az állam és az egyén közt lévő viszonyt egy demokratikus rendszerben. **4 pont**